

The Relationship between Social Capital and Sport Participation in Elderly Men of Lahijan City in 2019

*Khodaparast S¹, Bakhshalipour V², Monfared F³

1- Department of Physical Education and Sport Science, Lahijan Branch, Islamic Azad University, Guilan, Lahijan, Iran (**Corresponding author**)

E-Mail:S.khodaparast@yahoo.com

2-Sama technical and vocational training college, Islamic Azad University, Lahijan Branch, Siyahkal, Iran.

3- Mehrastan, Institute of Higher Education, Astane ashrafiye, Guilan, Iran.

Received: 8 April 2020

Accepted: 4 June 2020

Abstract

Introduction: The period of ageing is one of the most important periods in human's life. Elderly population always have problems. Participation in sports activities plays an important role in elderly people's life. Every elderly men's social capital is the most important on which a person participates in sport. Therefore, the purpose of this study was to examine the relationship between social capital and sport participation in elderly men of Lahijan city in 2019.

Methods: This study was a descriptive-analytical research. The statistical population of this study was included all elderly people in Lahijan city. 227 people were selected as a sample. A probability sampling method was used in this study. The instrument was included Nahapiet and Ghoshal's social capital and Trail's sport participation questionnaires. The collected data was analyzed by Tests Kolmogorov-Smirnov version21 SPSS and PLS software.

Results: the results showed that elderly men's age mean was 66 years. The effectiveness of structured social capital on the mental development of sports participation ($P<0.034$, $\beta=2.32$), the effectiveness of structured social capital on the objective development of sports participation ($6P<0.014$, $\beta=6.98$), the effectiveness of communication social capital on the mental development of sports participation ($P<0.033$, $\beta=2.71$), and the effectiveness of cognitive social capital on the mental development of sports participation ($P<0.007$, $\beta=9.98$) was confirmed in the elderly population.

Conclusions: The results show that the development of social capital provides more sports participation for the elderly people and social capital can have an effect on elderly people's sports.

Keywords: Elderly, Men, Participation, Sport.

ارتباط بین سرمایه اجتماعی با میزان مشارکت ورزشی مردان سالماند شهرستان لاهیجان در سال ۱۳۹۸

*سیاوش خدایرست^۱، وحید بخشعلی پور^۲، فاطمه منفرد فتیده^۳

۱- استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی واحد لاهیجان، لاهیجان، ایران (نویسنده مسئول)
ایمیل: S.khodaparast@yahoo.com

۲- کارشناس ارشد روانشناسی ورزش، آموزشکده فنی و حرفه ای سما سیاهکل، دانشگاه آزاد اسلامی واحد لاهیجان، سیاهکل، ایران.

۳- کارشناس ارشد مدیریت راهبردی سازمان، موسسه آموزش عالی مهرآستان، آستانه اشرفیه، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۳/۱۵ تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱/۲۰

چکیده

مقدمه: سالماندی یکی از اصلی ترین دوره های حیات آدمی است. این جمعیت رو به افزایش، همواره با مشکلاتی روبرو می باشد و از آنجایی که حضور در فعالیت های ورزشی، به عنوان یک بستر مهم در زندگی افراد سالماند به شمار می رود، سرمایه اجتماعی هر سالماند مهمترین ستری است که فرد بر اساس آن به مشارکت می پردازد. از این جهت، هدف از تحقیق حاضر ارتباط بین سرمایه اجتماعی با میزان مشارکت ورزشی مردان سالماند شهرستان لاهیجان می باشد.

روش کار: این مطالعه یک تحقیق توصیفی- تحلیلی است و جامعه آماری پژوهش شامل کلیه مردان سالماند شهرستان لاهیجان می باشد. تعداد ۲۲۷ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند و از روش نمونه گیری احتمالی ساده استفاده گردید و از پرسشنامه های استاندارد سرمایه اجتماعی ناهاپیت و گوشال (Nahapiet & Ghoshal) و سنجش مشارکت ورزشی تریل (Trail) به کار گرفته شد.

برای تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون های آماری کولموگروف- اسمیرنوف و نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ و PLS استفاده گردید. **یافته ها:** یافته ها نشان داد که میانگین سنی سالماندان ۶۶ سال می باشد و میزان تاثیرگذاری سرمایه اجتماعی ساختاری بر توسعه ذهنی مشارکت ورزشی سالماندان (۲/۳۲ و $P<0.034$)، تاثیرگذاری سرمایه اجتماعی ساختاری بر توسعه عینی مشارکت ورزشی سالماندان (۲/۷۱ و $P<0.033$)، تاثیرگذاری متغیر سرمایه اجتماعی شناختی بر توسعه ذهنی مشارکت ورزشی سالماندان (۶/۹۸ و $P<0.014$)، تاثیرگذاری سرمایه اجتماعی ارتباطی بر توسعه ذهنی مشارکت ورزشی سالماندان (۹/۹۸ و $P<0.007$) می باشد.

نتیجه گیری: یافته ها نشان می دهد که توسعه سرمایه اجتماعی سالماندان موجبات مشارکت ورزشی بیشتر را فراهم می کند و سرمایه اجتماعی می تواند به عنوان یک متغیر اثرگذار بر مشارکت ورزشی سالماندان تاثیر داشته باشد.

کلید واژه ها: سالماندان، مردان، مشارکت، ورزش.

مقدمه

به دوره سالماندی، به دلیل محرومیت های عاطفی، رواج زندگی یکنواخت، افزایش حس وابستگی و بینقشی در زندگی، بر حساسیت این دوران می افزاید^(۱). پیر شدن حق همه افراد بشر است و با پذیرش این دیدگاه که سالماندی زمان پختگی و کمال آدمی است نه زمان تسلیم شدن به آن، سالماندی معنای زیبایی به خود خواهد گرفت^(۲).

امروزه، با پیشرفت علم پزشکی و تکنولوژی و گسترش آن هر سال بر شمار سالماندان جهان افزوده می شود^(۳). در اوایل قرن بیستم امید به زندگی در جهان، ۴۸ سال بود و فقط ۴ درصد از افراد، بالای ۶۰ سال بودند، در صورتی که

دوران سالماندی، یک فرآیند طبیعی، بیولوژیکی و عمومی است^(۴). پدیده سالماندی از دوران اجتناب ناپذیر زندگی آدمی می باشد و دوران بسیار حساس، از زندگی بشر است و توجه به مسائل و نیازهای این مرحله یک ضرورت اجتماعی می باشد^(۵). به عبارت دیگر، سالماندی تنیمات تحلیلی خود به خود پیشرونده و غیر قابل برگشتی است که در آن قوای جسمی و روحی هر دو به نحو قابل ملاحظه ای رو به نقصان می گذارد^(۶). با شروع دوران سالماندی، انواع نارسایی ها و بیماری های جسمی و روحی رواج می یابد و این دوره از زندگی به دلیل تحول های بنیادی از نظر

سیاوش خدابرست و همکاران

کاهش افسردگی، افزایش عزت نفس و ارتقای خودکارآمدی در آن‌ها می‌گردد (۱۵). آن‌چه موجب توجه محققان ورزشی به سرمایه اجتماعی شده، این است که نوع و میزان تعامل اجتماعی انسان‌ها در حوزهٔ ورزش چه پیامدهای اجتماعی برای کل جامعه دارد (۱۶، ۱۷). در بسیاری از تحقیقات مشخص شده که افراد فعال در حوزهٔ ورزش، سرمایه اجتماعی بیشتری دارند و در نتیجهٔ از اعتماد اجتماعی بیشتری برخوردارند (۱۸، ۱۹). در بررسی شواهد پژوهشی می‌توان به چند تحقیقات در ارتباط با متغیرهای تحقیق حاضر اشاره کرد؛ پارسامهر و همکاران (۱۳۹۲) نشان دادند که نوجوانان دانش آموز پسری که به مشارکت اجتماعی علاقهٔ بیشتری از خود نشان می‌دهند، به فعالیت‌های فوق برنامه در مدارس هم توجه بیشتری دارند (۲۰).

نتایج تحقیقات منوچهری نژاد و همکاران (۱۳۹۴) نشان داد که با افزایش روابط اجتماعی دختران میزان مشارکت ورزشی آنان نیز افزایش می‌یابد و روابط اجتماعی بر عضویت در نهادهای داوطلبانه تأثیرگذار است (۲۱).

یافته‌های دینر و همکاران (۲۰۱۶) نشان داد که اگرچه دختران و زنان در بسیاری از جوامع مستقانه در ورزش شرکت می‌کنند، اما، میزان علاوه‌مندی آنان به ورزش در مقایسه با پسران و مردان کمتر است و میزان انگیزه مشارکت در فعالیت‌های ورزشی در ورزشکاران مرد و زن متفاوت است (۲۲).

لیرد و همکاران (۲۰۱۶) در مقاله‌ای نقش حمایت اجتماعی و رفتار فعالیت فیزیکی در دختران جوانان بیان داشتند، رابطه مثبت و معناداری بین حمایت اجتماعی و فعالیت‌های ورزشی در دختران نوجوان وجود دارد (۲۳).

اینان و همکاران (۲۰۱۵) نشان دادند که رابطه معنی داری بین فرآیند جامعه پذیری و منبع کنترل با مشارکت در فعالیت‌های ورزش همگانی در دانشجویان وجود دارد (۲۴). اودات (۲۰۱۵) نشان داد که بیشترین دلایل بی‌میلی برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی، عوامل، اقتصادی و اجتماعی می‌باشد و همه‌ی ابعاد مشارکت ورزشی بر روی فعالیت ورزشی، اوقات فراغت و زمان سپری شده بر حسب فعالیت خاص، تأثیر داشته‌اند (۲۵).

از آنجا که افراد سالمند، درصد قابل توجهی از جمیعت جامعه را به خود اختصاص داده و با توجه به پیر شدن جمیعت، تعدادشان روز به روز در حال افزایش است و از طرف دیگر، به لحاظ جسمی و روانی مشکلات فراوانی را تجربه

در اواخر همین قرن، این شاخص به ۶۵ سال افزایش یافت و بر اساس برآورد و اعلام سازمان بهداشت جهانی پیش‌بینی می‌شود که تا سال ۲۰۲۰ امید به زندگی به ۷۷ سال برسد و ۲۰ درصد از کل جمیعت جهان را افراد بالای ۶۵ سال تشکیل دهند (۶). اوقات فراغت در سالمندان از حساس‌ترین، ارزشمندترین و پربراترین اوقات زندگی آدمی محسوب می‌شود؛ به گونه‌ای که صاحب نظران، اوقات فراغت را به عنوان عامل گسترده اجتماعی با چارچوب‌های رسمی به شمار می‌آورند که برای افراد سالمند می‌تواند در افزایش سطح کیفیت زندگی مشمرمتر واقع شود (۷). فعالیت‌های ورزشی به عنوان یکی از فعالیت‌های فراغتی از نوع فعال در میان اقسام سالمند جامعه معرفی شده است که نقش تعیین کننده‌ای در حفظ سلامت جسمی و روحی آنان دارد (۸). فعالیت‌های ورزشی به عنوان پدیده‌ای فرگایر از ابعاد فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی جوامع تأثیر پذیرفته و موضوعی مشترک و پر اهمیت برای تمامی اقسام جامعه است، اما نحوه گذراندن اوقات فراغت در گروه‌ها و طبقات مختلف جامعه یکسان نیست، عده‌ای از افراد جامعه به وسائل تفریحی، امکانات و مانند آن کمتر دسترسی دارند و در میان آن‌ها اقسامی هستند که نیاز به توجه خاص و نگاهی متفاوت دارند که افراد سالمند نیز از آن جمله هستند (۹).

ورزش، به عنوان یکی از مظاهر فردی - اجتماعی، بی‌تحرکی افراد سالمند را از بین برده و در بهبود ظرفیت جسمی آنان مفید می‌باشد (۱۰). از سوی دیگر، جامعه شناسان پدیده مشارکت ورزشی را از منظر سرمایه اجتماعی که با گرایش‌ها و رفتارهای افراد در ارتباط هستند، تبیین کردند که مشارکت در ورزش را به عنوان یک الگوی رفتاری در نظر گرفته‌اند که متأثر از میزان برخورداری از شاخص‌های سرمایه اجتماعی می‌باشد (۱۱، ۱۰). طبق یافته‌های دانشمندان، مشارکت منظم در فعالیت‌های ورزشی موجب افزایش طول عمر و جلوگیری از بروز انواع بیماری‌ها می‌گردد (۱۲). یکی از اقسام جامعه که عموماً دچار ضعف جسمانی، روانشناختی و اجتماعی می‌شوند، افراد سالمند هستند، آن‌ها که بار سنگین عاطفی، اجتماعی و اقتصادی را تحمل می‌کنند؛ مقتضی است که به آنها توجه شود (۱۳). ورزش و فعالیت بدنی اهمیت بسیاری برای سالمندان دارد (۱۴)، مشارکت ورزشی علاوه بر نتایج روانشناختی، منافع اجتماعی نیز در پی دارد و طراوت افراد، کسب لذت و هیجان،

پرسشنامه های استاندارد تریل (۲۰۱۲) استفاده شده است (۳۰) که این پرسشنامه مورد تایید محققان فراوانی قرار گرفته است و با پایایی ۸۸/۰ که گزارش شده است جهت انجام پژوهش مناسب است (۳۱، ۳۲، ۳۳).

سوالات پرسشنامه نیز شامل ۲۸ سؤال برای متغیر سرمایه اجتماعی (سؤالات ۱ تا ۷ مربوط به بعد ساختاری، سوالات ۸ تا ۱۹ مربوط به بعد ارتباطی و سوالات ۲۰ تا ۲۸ مربوط به بعد شناختی) و ۲۲ سوال مربوط به متغیر توسعه مشارکت ورزشی (سؤالات ۱ تا ۱۵ مربوط به بعد توسعه ذهنی مشارکت ورزشی و سوالات ۱۶ تا ۲۲ مربوط به بعد توسعه عینی مشارکت ورزشی) است پاسخ دهنگان گزینه ها را بر مبنای طیف پنج فاصله ای لیکرت (از کاملا موافق تا کاملا مخالف) علامت گذاری می نمایند. پیش از اطمینان نهایی به ابزارهای اندازه گیری و به کارگیری آن ها در مرحله اصلی جمع آوری داده ها، ضرورت دارد که محقق از طریق علمی، اطمینان نسبی لازم را نسبت به روا بودن به کارگیری ابزار مورد نظر و معتبر بودن آن پیدا کند.

به منظور محاسبه پایایی پرسشنامه، قبل از توزیع نهایی آن، ۳۰ عدد پرسشنامه بین افراد مورد مطالعه توزیع شد که در نهایت مقدار ضریب آلفای کرونباخ ۹۸ درصد محاسبه گردید. بنابراین می توان گفت که پرسشنامه فوق از اعتبار بسیار خوبی برخوردار است، بدین معنی که پاسخ های داده شده ناشی از شناس و تصادف نبوده، بلکه به خاطر اثر متغیری می باشد که مورد آزمون قرار گرفته است. به منظور بررسی فرض نرمال بودن توزیع داده ها، از آزمون کولموگروف- اسمیرنوف استفاده گردید. داده های حاصل از Smart و SPSS v.19 این تحقیق با استفاده از نرم افزار PLS تجزیه و تحلیل شده اند.

یافته ها

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل پرسشنامه ها نشان داد تعداد ۱۸۲ نفر از پاسخ دهنگان شاغل و ۴۵ نفر بازنشسته بودند، در نتیجه اکثر پاسخ دهنگان با تعداد ۱۸۲ نفر شاغل بودند. با توجه به اطلاعات بدست آمده از پرسشنامه ها، میانگین سنی سالمندان در این پژوهش ۶۶ سال می باشد. که بیشترین سن با ۶۶ و کمترین ۶۱ سال بودند.

با توجه به سطح معنی داری و داده های متغیرها از توزیع غیرنرمال برخوردارند از آزمون کولموگروف- اسمیرنوف استفاده شد و نتایج بررسی فوق در جدول زیر ارائه شده است.

می کنند؛ همواره این گروه سنی برای جامعه، سرمایه ارزشمندی به حساب می آیند و با توجه به نقش مهمی که سرمایه اجتماعی در توسعه اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و توسعه مشارکت دارد و هنگامی که سرمایه اجتماعی و ابعاد آن در بین سالمندان گسترش یابد، سبب مشارکت ورزشی بیشتر آنها و سلامت جامعه خواهد شد؛ ازینرو، نیاز است مطالعاتی در این زمینه صورت گیرد تا وضعیت سرمایه اجتماعی و مشارکت ورزشی در بین این گروه مشخص گردد. لذا این مطالعه با هدف، تعیین ارتباط بین سرمایه اجتماعی با میزان مشارکت ورزشی سالمندان طراحی شده است.

روش کار

این تحقیق یک تحقیق توصیفی- تحلیلی است. جامعه آماری این تحقیق شامل مردان سالمندان شهرستان لاهیجان بودند. برای انتخاب نمونه های آماری جهت استفاده از روش های تحلیلی آمار استنباطی، از روش نمونه گیری احتمالی ساده استفاده شد، یعنی هیچ گونه گزینش ذهنی از قبل وجود نداشت. تمامی انتخاب نمونه ها در مرکز سالمندان شهرستان لاهیجان انجام گرفت و و انتخاب نمونه ها به صورت نمونه گیری احتمالی از نوع ساده می باشد که فرمول نمونه گیری فوق، تعداد نمونه آماری را ۲۱۵ نفر سالمندان نشان می دهد که برای رفع اثرات پرسشنامه های گم شده و ناقص و موارد پاسخ داده نشده توسط پاسخگویان بر روی نتایج تحقیق حدود ۱۰ درصد حجم برآورد شده، پرسشنامه اضافی بین پاسخگویان توزیع گردید که در نهایت از مجموع ۲۴۰ پرسشنامه توزیع شده، ۲۲۷ پرسشنامه صحیح جهت تجزیه و تحلیل داده ها انتخاب شدند.

در این تحقیق به منظور گردآوری داده های مورد نیاز از روش میدانی استفاده گردیده است. این پرسشنامه شامل ۵ سوال عمومی در بخش اول بوده و الباقی شامل اطلاعات پرسشنامه سرمایه اجتماعی و مشارکت ورزشی است. ضریب آلفای کرونباخ ۹۸ درصد گزارش شده است و برای سنجش متغیر سرمایه اجتماعی از پرسشنامه استاندارد ناهاپیت و گوشال (۱۹۹۸) استفاده شده است (۲۸). ضریب اعتبار این پرسشنامه مورد تایید محققان فراوانی در کشورهای متعددی قرار گرفته است و پایایی این پرسشنامه ۹۳/۰ گزارش شده است (۲۴، ۲۵، ۲۹) و برای سنجش مشارکت ورزشی از

سیاوش خدابرست و همکاران

جدول ۱: آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن داده ها

متغیرها	حجم نمونه	آماره آزمون	سطح معناداری
سرمایه ساختاری	۲۲۷	۲/۳۳۶	۰/۰۰۱
سرمایه ارتباطی	۲۲۷	۲/۴۵۵	۰/۰۰۱
سرمایه شناختی	۲۲۷	۲/۷۱۳	۰/۰۰۱
توسعه ذهنی مشارکت ورزشی	۲۲۷	۳/۴۰۲	۰/۰۰۱
توسعه عینی مشارکت ورزشی	۲۲۷	۳/۰۹۹	۰/۰۰۱

سؤال و بعد مربوطه کمتر از ۴/۰ شود می توان آن سؤال را از مدل و تجزیه و تحلیل های بعدی حذف نمود. مربوط به معنی داری بارهای عاملی به تفکیک هر متغیر گزارش شده اند.

پایایی شاخص، از طریق قدرمطلق بارهای عاملی هر یک از متغیرهای مشاهده پذیر متناظر با متغیر پنهان آن مدل محاسبه می شود که باید دارای حداقل مقدار ۰/۴ و در سطح مورد نظر معنی دار باشد. اگر مقدار بار عاملی یک

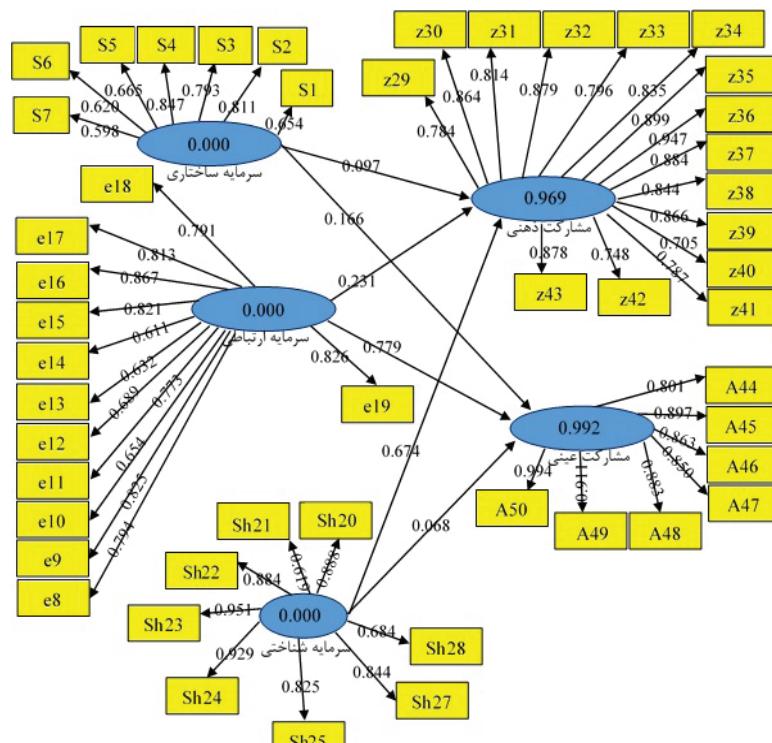
جدول ۲: بارهای عاملی تابیدی و معناداری آن

متغیر	گویه ها	متغیر	گویه ها	متغیر
۱۱/۶۸۳	۰/۶۵۴	S۱		
۳۱/۹۹۲	۰/۸۱۱	S۲		
۲۲/۴۱۵	۰/۷۹۳	S۳		
۳۲/۱۷۲	۰/۸۴۷	S۴		سرمایه ساختاری
۱۰/۶۱۴	۰/۶۶۵	S۵		
۷/۴۰۳	۰/۶۲۰	S۶		
۵/۴۵۶	۰/۵۹۸	S۷		
۱۸/۰۹۹	۰/۷۹۴	E۸		
۲۴/۸۴۸	۰/۸۲۵	E۹		
۱۲/۳۹۳	۰/۶۵۴	E۱۰		
۲۰/۳۵۳	۰/۷۷۳	E۱۱		
۱۱/۰۴۷	۰/۶۸۹	E۱۲		
۹/۸۹۶	۰/۶۳۲	E۱۳		
۱۱/۰۴۷	۰/۶۱۱	E۱۴		سرمایه ارتباطی
۳۴/۳۶۰	۰/۸۲۱	E۱۵		
۳۵/۸۷۶	۰/۸۶۷	E۱۶		
۲۴/۰۷۸	۰/۸۱۳	E۱۷		
۱۸/۰۲۲	۰/۷۹۱	E۱۸		
۲۴/۳۵۳	۰/۸۲۶	E۱۹		
۵۰/۳۷۰	۰/۸۸۸	Sh۲۰		
۱۰/۲۸۸	۰/۶۱۹	Sh۲۱		
۴۲/۳۸۸	۰/۸۸۴	Sh۲۲		
۱۳۲/۲۶۸	۰/۹۵۱	Sh۲۳		سرمایه شناختی
۷۳/۶۶۱	۰/۹۲۹	Sh۲۴		
۲۴/۲۰۲	۰/۸۲۵	SH۲۵		
A۴۴	۰/۸۰۱			
A۴۵	۰/۸۹۷			
A۴۶	۰/۸۶۳			
A۴۷	۰/۸۵۰			توسعه عینی مشارکت ورزشی
A۴۸	۰/۸۸۳			
A۴۹	۰/۹۱۱			
A۵۰	۰/۹۹۴			

به (شکل ۲) تاثیرگذاری سرمایه اجتماعی ارتباطی بر توسعه ذهنی مشارکت ورزشی سالمندان معنادار (۰/۷۱) محاسبه شد. همچنین در (شکل ۱)، ارتباط مثبت بین متغیر سرمایه اجتماعی شناختی با توسعه ذهنی مشارکت ورزشی سالمندان را نشان می‌دهد. مقدار ضریب مسیر بین سرمایه اجتماعی شناختی و توسعه ذهنی مشارکت ورزشی ۰/۶۷ تعیین شد. همچنین با توجه به (شکل ۲) تاثیرگذاری متغیر سرمایه اجتماعی شناختی بر توسعه ذهنی مشارکت ورزشی معنادار (۰/۹۸) محاسبه شد. بنابراین بین سرمایه اجتماعی شناختی با توسعه ذهنی مشارکت ورزشی سالمندان ارتباط معنادار دارد.

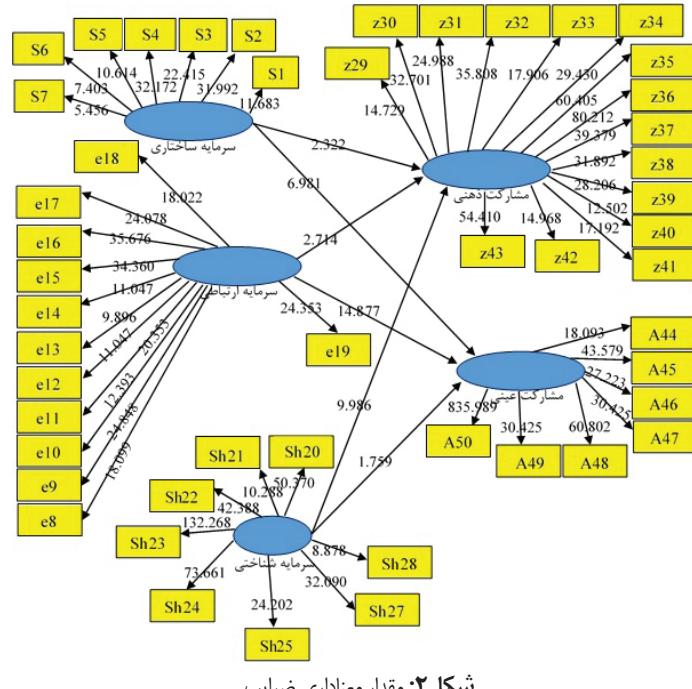
همچنین با توجه به (شکل ۱) می‌توان دریافت که متغیرهای سرمایه اجتماعی ساختاری، سرمایه اجتماعی ارتباطی و سرمایه اجتماعی شناختی مجموعاً به ترتیب حدود ۹۶ و ۹۶ درصد تغییرات در توسعه ذهنی و توسعه عینی مشارکت ذهنی را تبیین می‌کند. به عبارتی مقدار R² (واریانس تبیین شده) در این مدل ۹۶ و ۹۶ درصد می‌باشد.

مسیر اول در (شکل ۱)، ارتباط سرمایه اجتماعی ساختاری بر توسعه ذهنی مشارکت ورزشی سالمندان را آشکار می‌کند. در این تحلیل، مقدار ضریب مسیر ۰/۰۹ تعیین شد و همچنین با توجه به (شکل ۲) تاثیرگذاری سرمایه اجتماعی ساختاری بر توسعه ذهنی مشارکت ورزشی سالمندان معنادار (۰/۳۲) محاسبه شد. بنابراین می‌توان اینگونه استنباط کرد که بین سرمایه اجتماعی ساختاری و با توسعه ذهنی مشارکت ورزشی سالمندان ارتباط معنی دار وجود دارد. مسیر دوم در (شکل ۱)، ارتباط مثبت بین سرمایه اجتماعی ساختاری با توسعه عینی مشارکت ورزشی سالمندان را آشکار می‌سازد. در این تحلیل، مقدار ضریب مسیر ۰/۱۶ تعیین شد و همچنین با توجه به (شکل ۲) تاثیرگذاری سرمایه اجتماعی ساختاری بر توسعه عینی مشارکت ورزشی سالمندان معنادار (۰/۹۸) محاسبه شد. مسیر سوم در (شکل ۱)، ارتباط مثبت بین متغیر سرمایه اجتماعی ارتباطی با توسعه ذهنی مشارکت ورزشی سالمندان را نشان می‌دهد. در این تحلیل، مقدار ضریب مسیر بین سرمایه اجتماعی ارتباطی و توسعه ذهنی مشارکت ورزشی سالمندان ۰/۲۳ تعیین شد. همچنین با توجه

شکل ۱: ضریب مسیر و بارهای عاملی

سیاوش خدابرست و همکاران

شکل ۲: مقدار معناداری ضرایب

سازه های درون زای مدل است. محققان در روش حداقل مربعات جزئی (PLS) سه مقدار $0.01/0.25$ و 0.036 را به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GOF معرفی نموده اند. در جدول زیر مقدار GOF مربوط به مدل ساختاری تحقیق محاسبه شده است که معیار GOF برای برازش مدل کلی 0.88 محاسبه شده است که نشان دهنده برازش بسیار قوی مدل می باشد.

معیار GOF مربوط به بخش کلی مدل های معادلات ساختاری است. بدین معنا که توسط این معیار محقق می تواند پس از بررسی برازش بخش اندازه گیری و بخش ساختاری مدل کلی پژوهش خود، برازش بخش کلی را نیز کنترل نماید. این معیار طبق فرمول زیر محاسبه می شود:

$$Gof = \sqrt{\frac{\text{Communalities}}{\text{Communalities}}} \times R^2$$

در فرمول فوق $\frac{\text{Communalities}}{\text{Communalities}}$ نشانه میانگین مقادیر اشتراکی هر سازه و نیز مقدار میانگین واریانس تبیین شده

جدول ۳: بررسی معیار GOF

GOF	Communality	مقادیر اشتراکی	واریانس تبیین شده	متغیر
			-	سرمایه ساختاری
			-	سرمایه ارتباطی
0.885	0.828	0.828	-	سرمایه شناختی
			0.96	توسعه ذهنی
			0.99	توسعه عینی

مورد توجه محققان اجتماعی بوده است.

نتایج این پژوهش نشان داد که بین سرمایه اجتماعی ساختاری با توسعه ذهنی مشارکت ورزشی سالمندان ارتباط معنی دار دارد. با توجه به این که مقدار ضریب مسیر 0.09 و مثبت محاسبه شد لذا می توان دریافت که سرمایه اجتماعی ساختاری تاثیر مثبتی بر توسعه ذهنی مشارکت ورزشی سالمندان دارد و همچنین با توجه به این که مقدار سطح معناداری آن بزرگ تر از 0.32 است، لذا مشاهده

بحث

این تحقیق با هدف ارتباط بین سرمایه اجتماعی با میزان مشارکت ورزشی سالمندان انجام شد. یافته های این پژوهی رابطه معنی داری را بین میزان سرمایه اجتماعی و مشارکت ورزشی سالمندان را نشان داد. در جوامع مختلف بشری، مشارکت ورزشی به طور روزافزونی در بین سالمندان در حال گسترش است که می تواند دلیل اهمیت و جایگاه ورزش در دنیای امروز باشد و این پدیده ای اجتماعی همواره

اجتماعی ارتباطی با توسعه ذهنی مشارکت ورزشی سالمندان ارتباط معنی دار دارد. یعنی با تقویت بُعد رابطه ای سرمایه اجتماعی) تقویت اعتماد، هنجارها، تعهدات، روابط متقابل و هویت مشترک (در افراد، میزان مشارکت آنان در فعالیت های ورزشی همگانی افزایش می یابد و بر عکس. از آن جا که مقدار ضریب مسیر برای این رابطه 0.23 و مثبت محاسبه شد و مقدار معنی داری این مسیر نیز بیش از 2.71 است، لذا این تاثیرگذاری معنی دار می باشد که حاکی از آن است حضور سالمندان در محافل اجتماعی منجر به افزایش روحیه آن ها و در نهایت بهبود ذهنیت مشارکت آن ها در فعالیتهای ورزشی می گردد. نتایج این پژوهش با نتایج مطالعات قیمی و اسدی (۱۳۹۵) و اسلامی و همکاران (۲۰۱۱)، لیرد و همکاران (۲۰۱۶) و الگار و همکاران (۲۰۱۱) همخوانی دارد ($10, 13, 12$). در تبیین نتیجه به دست آمده باید توجه داشت که بُعد رابطه ای سرمایه اجتماعی، ارتباط میان افراد جامعه را مورد تأکید قرار می دهد و در ارتباط متقابل میان انسانها است که شبکه ای از ارتباط ها به وجود می آید که تشکیل سرمایه اجتماعی را می دهد (38). در واقع، با شکل گیری ارتباط متقابل انسانی بر مبنای اعتماد، سرمایه ساختاری ایجاد می شود و با ایجاد ساختارها، سرمایه اجتماعی تقویت می شود و در صورتی که ارتباط میان انسان ها گسترش شود، امکان شکل گیری اعتماد وجود ندارد؛ زیرا اعتماد همواره در یک رابطه دو سویه پدید می آید و اگر ارتباط یک سویه باشد و در طرف مقابل هیچ واکنشی برانگیخته نشود، رابطه کاملاً بی دوام است و پس از مدتی همین ارتباط یک سویه نیز قطع می شود، اگر هم این ارتباط یک سویه تا مدتی تداوم داشته باشد، نمی تواند حامل اعتماد بوده و سرمایه اجتماعی را پدید آورد ($18, 16$). بر این اساس، سرمایه اجتماعی با داد و ستد میان روابط انسانی پدید می آید و در این صورت است که به افراد جهت ایجاد پیوندهای بیشتر، همکاری، هماهنگی و مشارکت از جمله مشارکت در فعالیت های مربوط به ورزش همگانی، کمک می کند (25).

نتایج نشان داد که سرمایه اجتماعی شناختی با توسعه ذهنی مشارکت ورزشی سالمندان ارتباط معنی دار دارد که با تقویت بُعد ساختاری سرمایه اجتماعی) ساختارهایی که باعث می گردند تا سرمایه اجتماعی در فرد و جامعه تولید و اباشته گردند نظری قدرت رهبری) مدیریت کردن (خانواده و سازمان) در افراد، میزان مشارکت آنان در فعالیت

می شود که این ارتباط معنی دار می باشد. به عبارت دیگر، اعتماد سالمندان به رفتار افراد جامعه و نزدیکان آن ها سبب پذیرش این افراد در تیم ها و گروه های اجتماعی می شود که این امر به نوبه خود منجر به تشویق آن ها جهت شرکت در فعالیت های ورزشی شده و ذهن این افراد را آماده پذیرش در مشارکت ورزشی می کند (34). نتایج بدست آمده با نتایج مطالعات پارسامهر و همکاران (۱۳۹۶)، اودات (۲۰۱۵)، لیندستروم (۲۰۱۱)، بال و همکاران (۱۱) و سرین و همکاران (۲۰۱۷) همخوانی دارد ($29, 27, 25, 20$)، یعنی با افزایش سرمایه اجتماعی در سالمندان، میزان مشارکت آنان در فعالیت های ورزشی همگانی افزایش می یابد و بر عکس. در واقع، سرمایه اجتماعی یکی از متغیرهایی است که تقویت آن در افراد سالمند جامعه می تواند به آنان، جهت مشارکت هر چه بیشتر در فعالیت های ورزش همگانی، کمک نماید (35).

خروجی تحلیل مسیر نشان داد که بین سرمایه اجتماعی ساختاری با توسعه عینی مشارکت ورزشی سالمندان ارتباط معنی دار دارد. از آن جا که مقدار ضریب مسیر 0.16 و مثبت محاسبه شد، لذا سرمایه اجتماعی ساختاری بر توسعه عینی مشارکت ورزشی سالمندان تاثیرگذار است و از آنجا که مقدار معناداری $6/98$ است، لذا این تاثیرگذاری معنی دار می باشد. نتایج آزمون با مطالعات انجام شده توسط پارسامهر و همکاران (۱۳۹۲)، منوچهری نژاد و همکاران (۱۳۹۴)، دینر و همکاران (۲۰۱۶) و نواک (۲۰۱۷) همخوانی دارد ($7, 22, 21, 20$). در تبیین نتیجه به دست آمده باید توجه داشت که بُعد ساختاری سرمایه اجتماعی، کمال اصلی جریان سرمایه اجتماعی است و سرمایه اجتماعی در بعد ساختاری تبلور می یابد و خود را آشکار می کند، از این رو، بُعد ساختاری، بستری را فراهم می کند که سرمایه اجتماعی بتواند ظهور پیدا کند و بقیه ابعاد سرمایه اجتماعی در این بستر جای بگیرد (36). در واقع، تقویت ساختارها و زیربنایی نظیر اعتماد سبب می شوند، سرمایه اجتماعية در فرد و یا جامعه پیرامون وی پا بگیرد و رشد نماید، در این صورت است که به افراد و جامعه جهت مشارکت هر چه بیشتر در فعالیت های مربوط به ورزش همگانی کمک می کند و احترام ادراک شده توسط سالمندان در محافل اجتماعی منجر به تشویق آن ها جهت مشارکت در فعالیت های ورزشی در باشگاه ها و سالن ها ورزشی گردد (37).

دیگر نتایج مطالعه حاضر نشان می دهد که سرمایه

سیاوش خدابرست و همکاران

داشته باشند. با توجه به نتایج پژوهش به نظر می‌رسد؛ مسئولین و برنامه ریزان توجه ویژه‌ای نسبت به برطرف کردن موانع و فعال نمودن هر چه بیشتر سالمندان در امر ورزش نمایند تا کمک شایان توجهی به مرتفع نمودن آسیب‌ها و هزینه‌های احتمالی جامعه سالمندی نمایند. از این‌رو، به مسئولان و دست‌اندرکاران در بخش سالمندی پیشنهاد می‌شود:

- جهت افزایش مشارکت سالمندان در فعالیت‌های ورزشی از جمله مشارکت در فعالیت‌های ورزش همگانی، نسبت به افزایش سرمایه اجتماعی تلاش مضاعفی صورت گیرد.

- تقویت و برنامه ریزی لازم جهت نهادینه کردن ورزش به طریق مختلف در جامعه، به همین منظور شایسته است از ظرفیت‌های آموزش و پرورش، آموزش عالی و صدا و سیما در افزایش آگاهی و آشنایی افسار مختلف جامعه استفاده شود.

- برگزاری سeminارها و جلسات توجیهی برای سالمندان به عنوان نماد و الگوی تربیت بدنی در جامعه، با دعوت از کارشناسان و متخصصان جهت آشنایی آنان با راه کارهای عملی برای ترویج فرهنگ مشارکت ورزشی در جامعه.

سپاسگزاری

در آخر از تمام سالمندانی که در پژوهش حاضر شرکت کردند و تمام عزیزانی که در اجرای این پژوهش خالصانه همکاری نمودند کمال تشکر و قدردانی را داریم.

References

1. Xiao H, Yoon JY, Bowers B. Quality of life of nursing home residents in China: a mediation analysis. *Nursing & health sciences*. 2017;19(2):149-56. <https://doi.org/10.1111/nhs.12288> PMid:27282918
2. yeghaneh B, einalia J, charaghi M, eskanvari shahraki Z. Evaluation of quality of life and vulnerability components of elderly women in rural areas Case study: Zanjan city. *joge*. 2019; 3 (4) :71-80
3. Zamani N. The Relationship between General Health and Cognitive Status in the Elderly of Hamadan in 2019. *joge*. 2019; 3 (4) :20-28. URL: <http://joge.ir/article-1-294-fa.html>. <https://doi.org/10.29252/joge.3.4.3>
4. Novak D, Doubova SV, Kawachi I. Social capital and physical activity among Croatian high school students. *Public Health*. 2016;135:48-55.

های ورزشی افزایش می‌یابد و بر عکس. از آن جا که مقدار ضریب مسیر برای این فرضیه 0.67 و مثبت محاسبه شد که مقدار معناداری بیشتر از $t=9.98$ است، لذا این تاثیرگذاری معنی دارد. نتیجه این مطالعه با مطالعات رضوی و همکاران (۱۳۹۲)، اینان و همکاران (۲۰۱۵)، لیوی (۲۰۱۴) و سیپل (۲۰۰۶) همخوانی دارد (۱۷۹,۲۴,۱۱). در تبیین نتیجه به دست آمده باید توجه داشت که عوامل متعددی وجود دارند که از طریق سرمایه اجتماعی رشد و توسعه می‌یابند و بر مشارکت سالمندان در فعالیت‌های ورزش تاثیر می‌گذارند که از اعتماد می‌توان به عنوان مهمترین عامل نام برده؛ اعتماد، محور اصلی تعریف سرمایه اجتماعی است که تحت تأثیر هنجارها و ارتباط متقابل انسانی تولید می‌گردد و روح سرمایه اجتماعی را تشکیل می‌دهد (۲۷). علاوه بر اعتماد، می‌توان از تقویت شبکه پایدار و کم و بیش نهادینه شده روابط اجتماعی نام برده. در واقع، وجود اعتماد است که منجر به ساختن گروه‌ها و انجمن‌های جدید می‌شود و افراد را وارد گروه‌ها و سازمان‌های ورزشی می‌کند (۲۲).

نتیجه گیری

به طور کلی، این مطالعه بینشی را درباره تاثیر فعالیت‌های ورزشی در سالمندان بوجود آورد. در واقع، پژوهشگران این تحقیق بر این باور هستند که عوامل سرمایه اجتماعی می‌توانند در افزایش مشارکت ورزشی سالمدان نقش بسزایی

<https://doi.org/10.1016/j.puhe.2016.02.002>

PMid:27112377

5. Nazari H, Rashedi V, Mohammadi H, Yousefi M. Relationship between cognitive status and activities of daily living among the elderly of nursing homes. *Journal of Kermanshah University of Medical Sciences (J Kermanshah Univ Med Sci)*. 2015; 18 (12): 744-6.
6. Mazloomymahmodabad S, Soltani T, Morowatisharifabadi M, Fallahzadeh H. Activities of daily living and prevalence of chronic disease among Elderly people in Yazd. *Mounthly journal of Yazd school of public health*. 2014;13(3):42-4.
7. Novak D, Ivana M, Snezana RJ, Štefan L, Tomislav K. The influence of social capital domains on self-rated health among Serbian high-school students? A school-based cross-sectional study. *Monten J Sport Sci Med*. 2016; 5:33-8. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2014-007184>

- PMid:26056122 PMCid:PMC4466611
8. Eime RM, Young JA, Harvey JT, Charity MJ, Payne WR. A systematic review of the psychological and social benefits of participation in sport for children and adolescents: informing development of a conceptual model of health through sport. *Int J Behav Nutr Phys Act* 2013;10:98. doi:10.1186/1479-5868-10-98 <https://doi.org/10.1186/1479-5868-10-98> PMid:23945179 PMCid:PMC3751802
  9. Mohamadzadeh M, Rashedi V, Hashemi M, Borhaninejad V. Relationship Between Activities of Daily Living and Depression Among Older Adultsin Maneh and Samalghan (Persian). Salmand: Iranian Journal of Ageing. 2018. Doi: <http://dx.doi.org/10.32598/sija.13.10.180> <https://doi.org/10.32598/sija.13.10.180>
  10. Elgar F, et al. Social capital, health and life satisfaction in 50 countries. *Journal of Health & Place*. 2011 ,v 17, pp 1044-1053. <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2011.06.010> PMid:21784694
  11. Razavi MH, Rajabzadeh, Mirzapour R, Sajjadi A. The Role of Physical Activity and Exercise in Announcing Leisure Physical Disabilities. *Journal of Sport Management and Motor Behavior*, 2013; 9 (18): 129-140. doi: 10.22080 /jsmb.2013.799
  12. Ghadimi, B., Asadi, A. Relationship between Social Capital and Sports Participation (Case Study of Veterans Veterans of Tehran Province). *Iranian Journal of Social Sciences Studies*, 2016; 13(1): 102-116.
  13. Eslami Marzankolateh, M., Moosavi, S., Khoshfar, G. Relationship between Social Capital and Participation in Sports Activities (Case: Womens in Gorgan). *Social Capital Management*, 2014; 1(2): 139-159. doi: 10.22059/jscm.2014.53459.
  14. Hamidizadeh S, Ahmadi F, Aslani Y, Etemadifar S, Salehi K, Kordeyazdi R. Study Effect of a Group-Based Exercise Program on the Quality of Life in Older Men and Women in 2006-2007. *J Shaheed Sadoughi Univ Med Sci*. 2008; 16(1): 81-6. (In Persian)
  15. Jangho Yoona, Timothy T. Brown. Does the promotion of community social capital reduce obesity risk?,*The Journal of Socio- Economics*. 2011; 40 pp : 296-305. <https://doi.org/10.1016/j.socsec.2011.01.002>
  16. Nicola, G, Martin L. Social capital and change in psychological health over time”, *Social Science & Medicine*. 2011; 72 pp: 1219-1227. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2011.02.029> PMid:21440347
  17. Seippel, O. Sports in Civil Society: Networks, Social Capital and Influence. *European Sociological Review*, 2007, 24 (1):69-80. <https://doi.org/10.1093/esr/jcm035>
  18. Thomas P. Does Sport Foster Social Capital? The Contribution of Sport to a Lifestyle of Community Participation, *Sociology of Sport Journal*. 2007; Vo. 24, Pp.378-401. <https://doi.org/10.1123/ssj.24.4.378>
  19. Parsamehr M, Jesmani S. Social Capital Role on Sport Consumption (Spectating): The Study in Yazd City Youth. *JRSM*. 2011; 1 (1) :73-84 URL<http://jrsm.knu.ac.ir/article-1-138-fa.html>
  20. Parsamehr M, Belgoorian M, Saeidi Madani M. The Examination of the Relationship between Components of Social Capital and Physical Activity Participation among Adolescents. *Journal of Sport Management*, 2013; 5(2): 109-127.
  21. Manochehri Nezhad M, Hemmati Nezhad M, Rahmati M. The Relationship between Family Social Capital and Sport Participation in Adolescent Students. *Journal of Sport Management*, 2015; 7(3): 457-470. doi: 10.22059/jsm.2015.55367
  22. Deaner O, Balish M, Lombardo P. Sex Differences in Sports Interest and Motivation: An Evolutionary Perspective. *Evolutionary Behavioral Sciences*.2016; 10 (2): 73-97. <https://doi.org/10.1037/ebs0000049>
  23. Laird Y, Fawkner S, Kelly P, McNamee L, Niven A. The role of social support on physical activity behaviour in adolescent girls: a systematic review and meta-analysis. *Int J Behav Nutr Phys Act*. 2016;13:79. <https://doi.org/10.1186/s12966-016-0405-7> PMid:27387328 PMCid:PMC4937604
  24. İnan, M., Karagözoglu, C., Dervent, F., Arslantaş, B.Examination of Socialization Level of University Students Engaged in Sports Activities According to Their Locus of Control. *Journal of Education and Training Studies*. 2015;3(3):51-60. <https://doi.org/10.11114/jets.v3i3.662>
  25. Odat J. The Reasons for the Reluctance of Princess Alia University College Students’

سیاوش خدابرست و همکاران

- from Practicing Sports Activities. International Education Studies.2015; 8 (4): 40-51.
<https://doi.org/10.5539/ies.v8n4p40>
26. Legh-Jones H, Moore S. Network social capital, social participation, and physical inactivity in an urban adult population. Social science & medicine.2012; 74(9),1362-1367.
<https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2012.01.005>
PMid:22410270
27. Ball K, Verity J. Cleland, Anna F. Timperio, Jo Salmon, Billie Giles- Corti, David A. Crawford. Love thy neighbour? Associations of social capital and crime with physical activity amongst women, Social Science & Medicine2010; V71 ,P807-814.
<https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2010.04.041>
PMid:20561727
28. Nahapiet J, Ghoshal S. Social capital, Intellectual capital & the organizational advantage"; Academy of management Review.1998; 23(2)_ 242-260.
<https://doi.org/10.2307/259373>
29. Cerin E, Suen YN, Barnett A, Huang WYJ, Mellecker RR. Validity of a scale of neighbourhood informal social control relevant to pre-schoolers physical activity: a cross-sectional study. SSM Popul Health. 2017;3: 57-65.
<https://doi.org/10.1016/j.ssmph.2016.11.007>
PMid:29349204 PMCid:PMC5769025
30. . Huang H, Brad R. Sports participation and happiness: Evidence from US micro data. Journal of Economic Psychology.2012;V33,PP: 776-793.
<https://doi.org/10.1016/j.jeop.2012.02.007>
31. Button B, Trites S, Janssen I. Relations between the school physical environment and school social capital with student physical activity levels. BMC Public Health. 2013;13:1191. doi:10.1186/1471-2458-13-1191
<https://doi.org/10.1186/1471-2458-13-1191>
PMid:24341628 PMCid:PMC3882326
32. . Oliveira, A.J., Lopes, C.S., de Leon, A.C.P. et al. Social support and leisure-time physical activity: longitudinal evidence from the Brazilian Pró-Saúde cohort study. Int J Behav Nutr Phys Act 8, 77 2011. <https://doi.org/10.1186/1479-5868-8-77>
<https://doi.org/10.1186/1479-5868-8-77>
PMid:21791105 PMCid:PMC3199735
33. Prins G et al. Are neighbourhood social capital and availability of sports facilities related to sports participation among Dutch adolescents?. Int J Behav Nutr Phys.2012.
<https://doi.org/10.1186/1479-5868-9-90>
- <https://doi.org/10.1186/1479-5868-9-90>
PMid:22849512 PMCid:PMC3479015
34. Takács B, TTy Z. Sport as A Tool of Socialization Correlations between Civil Organization Activity and Sporting Activity in the 15 to 18 Age Cohort, European Journal of Mental Health 2014, 9(1):34-53 DOI: 10.5708/EJMH.9.2014.1.3
<https://doi.org/10.5708/EJMH.9.2014.1.3>
35. . Moore J B, Mitchell N, Beets M. W.,Bartholomew, J. B. Physical self-esteem in older adults: A test of the indirect effect of physical activity. Sport, Exercise, and Performance Psychology.2012; 1 (4): 231-241.
<https://doi.org/10.1037/a0028636>
36. Rashedi V, Gharib M, Yazdani A. Social participation and mental health among older adults in Iran. Iranian rehabilitation journal. 2014; 15; 12 (1): 9-13.
37. Okayasu I, Yukio K, Haruo N. The relationship between community sport clubs and social capital in Japan: A comparative study between the comprehensive community sport clubs and the traditional community sports clubs, Inter Re Soci Sp. 2010; 45 (2): 163-186.
<https://doi.org/10.1177/1012690210362027>
38. Hemmati Nezhad M.A, Malek Akhlagh E, Mottaghi Talab M, Afshar Nezhad T, Mirkazemi O. Investigating the Relationship between demographic characteristics of the sports competition participant and their interest to further travel to the destination. World Journal of Sport Sciences.2009; 2 (3): 145-153.